

Euro i pro Česko?

Dokončení ze strany 1

„Jsme globální firmou, a proto jsou pro naše finanční řízení a plánování primárně směrodatné ukazatele v euru, nikoliv v české koruně. Proto také dlouhodobě prosazujeme přistoupení k euru,“ říká například Tomáš Kubík z tiskového oddělení Škoda Auto.

Obecně podle ekonomů platí, že pro českou ekonomiku je výhodné být v jakémkoli uskupení, v němž je zároveň Německo. „Naše propojení s německou ekonomikou je tak silné, že eliminováním kurzového rizika bychom hodně získali. Nejsem pro okamžité přijetí eura v momentálně silně nejisté situaci. Jsem ale pro pečlivou přípravu, abychom po uklidnění situace mohli za několik let do eurozóny vstoupit,“ říká ekonom Jan Švejnar. Zároveň ale zdůrazňuje, že kdyby hrozil rozpad EU na dvě či více zón, mělo by Česko zvážit rychlý vstup do té části, ve které bude Německo.

Kdyby se začalo ukazovat, že to budou členské země eurozóny, kde se bude rozhodovat o budoucí podobě EU, tak bychom se neměli dostat mimo

S tím souhlasí i viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR Radek Špicar. „Kdyby se začalo ukazovat, že to budou právě členské země eurozóny, kde se bude rozhodovat o budoucí podobě EU, tak bychom se neměli dostat mimo. Jsme na EU závislí a musíme být schopni spolupřevést její podobu. Platí britské buď jste u stolu, nebo na stole,“ říká Špicar.

Z technického hlediska by přijetí eura nemělo být problém. Česko v současnosti neplní jen jedno z maastrichtských kritérií, která jsou pro vstup do eurozóny vyžadována. Koruna zatím není v systému ERM II, což je před vstupní mechanismus, v němž musí být měna nejméně dva roky před přechodem na euro. Její kurz přitom během tohoto období nesmí výrazně kolísat.

Pokud by ale padlo politické rozhodnutí euro přijmout, podle ekonomů by ČNB vstup do ERM II bez problému zajistila. Mnozí z ekonomů ale před vstupem do eurozóny varují. Podle hlavního ekonoma České spořitelny Davida Navrátila situace po finanční krizi ukázala jasná rizika společně evropské měny. „Mnoha státům by tehdy pomohlo oslabení měny, eurozóna jim ale nenabídla žádnou alternativu, jak měnové podmínky uvolnit. Eurozóna je projektem do dobrého počasí, v případě ekonomické krize se projeví její slabiny,“ říká Navrátil.

Trnitá cesta k přijetí eura

Česko momentálně nespĺňuje jen jedno maastrichtské kritérium potřebné pro přijetí eura, a to stabilitu devizového kurzu.

V okamžiku, kdy padne politické rozhodnutí o přijetí eura, se musí kandidátská země zapojit do mechanismu ERM II. Kurz koruny by následně po dva roky neměl kolísat o více než 15 procent vůči stanovenému střednímu kurzu.

Celý proces zavedení eura zabere ale přibližně tři až čtyři roky. Právě tuto dobu totiž dle zkušeností členů eurozóny trvá, než se připraví finanční sektor na zásobení občanů i podniků eury a dojde ke stažení původní národní měny, případně potřebným legislativním změnám.

Premiér David Cameron včera o dalším postupu promluvil před dolní komorou britského parlamentu FOTO REUTERS

Přistěhovalci, hlavně polští, se stali terčem nenávisných vzkazů FOTO REUTERS

Britská měna utrpěla po referendu citelné ztráty FOTO PROFIMEDIA

Češi jsou pro rychlý rozvod

Praha se přidala k pozici jádra EU. Jediným původním českým návrhem zůstává Zaorálkova kritika Junckera

BLAHOŠLAV HRUŠKA

PRAHA Dokud Velká Británie oficiálně nepředloží žádost o vystoupení z EU, nebude s ní nikdo jednat. A to ani neoficiálně. S tímto mandátem odjel na dnešní summit lídrů EU do Bruselu premiér Bohuslav Sobotka.

Tak jako ostatní šéfové vlád unijních zemí chce i Česko přimět Londýn k jasnému vyjádření, že je třiačtyřicetiletá spleť historie britského členství v EU teď u konce.

„Chceme, aby Britové oficiálně oznámili svůj odchod co nejdříve, aby se neprodužovalo období nejistoty, kdy máme po referendu, ale britská vláda oficiálně neřekla, že chce odejít. Dokud to neřekne, nemůžeme začít jednat o tom, jak bude rozvod vypadat,“ objasnil před vrcholnou schůzkou v Bruselu českou pozici Tomáš Prouza, státní tajemník pro EU, který se včera stal šéfem vládní pracovní skupiny pro brexit. Ta by do září měla představit české priority pro vyjednávání odchodu Velké Británie z EU, které pravděpodobně začne až na podzim.

I v Česku převažuje údiv a lehké naštvání nad tím, že desítky ho-

din strávených vyjednáváním nad politickými ústupky Britům spadly pod stůl – aniž by Londýn v brzké době své členství v EU oficiálně ukončil.

„Od minulého pátku je pro nás EU mentálně sdružením 27 zemí. Tuhle platformu chceme dále rozvíjet,“ řekl LN diplomatický zdroj.

Důraz na pokud možno rychlý odchod Britů z evropských struktur se zrodil na krizové schůzce ministrů zahraničí „velké šestky“ zakládajících zemí EU, tedy Německa, Francie, Itálie, Lucemburska, Belgie a Nizozemska. Narychlo svolané jednání se konalo v sobotu v Berlíně.

Pražská schůzka

A stejný den proběhlo mezi Prahou a Berlínem několik telefonátů. Nakonec se na poslední chvíli podařilo na včerejší schůzku šéfdiplomatů zemí vísehradské čtyřky dostat dva emisary berlínského setkání – německého hostitele Franka-Waltera Steinmeiera a jeho francouzského kolegu Jeana-Marka Ayraulta.

Pouhé tři dny před končícím českým předsednictvím ve víse-

špatnou odpověď by byla překotná integrace, ale i tvářit se, že se nic nestalo. Jsme připraveni pokračovat v oblastech, kde to umíme vysvětlit lidem.

”

grádské skupině tak Praha ukázala, že chce být součástí debaty o tom, jak bude vypadat Evropa po odchodu Britů.

„Špatnou odpověď by byla překotná integrace a špatnou odpověď by také bylo tvářit se, že se nic nestalo. Jsme připraveni pokračovat v těch oblastech, kde to umíme vysvětlit lidem. V nejbližší době se proto zaměříme na praktické projekty, které mají veřej-

nou podporu občanů EU,“ zdůraznil včera po pražské schůzce V4 ministr zahraničí Lubomír Zaorálek.

Mezi Berlínem a Paříží

Projekt takové srozumitelné „Evropy pro občany“ skutečně vzniká. Ovšem Česko v něm zásadní úlohu nemá.

Podle serveru Politico.eu by všeobecně srozumitelným základem měla být spolupráce v otázkách bezpečnosti, kontroly hranic, energie, dopravy, zahraniční politiky a řízení eurozóny. Cílem je ukázat problémy, kde je společné evropské řešení efektivnější než to národní. Půjde přitom o plán v režii obnoveného německo-francouzského tandemu. „Takové iniciativy musí tlačit hlavní města, konkrétně Berlín a Paříž,“ řekl serveru Politico.eu nejméně známý německý diplomat.

Jediným svébytným českým příspěvkem do evropské debaty po brexitu tak zůstává Zaorálkova kritika předsedy Evropské komise Jeana-Clauda Junckera. „Po-
dle mého není člověkem na svém místě. Musíme se ptát, kdo je za ten výsledek referenda zodpověd-

ný,“ prohlásil v neděli v ČT Zaorálek.

Jeho výroku si všimla i evropská média. Třeba německý list Die Welt nebo francouzská agentura AFP. A Junckerův mluvčí se proti Zaorálkově kritice vymezil. „Rád bych vám osvětlil paměť: Komise referendum nevyvolala. Ti, kdo musejí vyvodit závěry, jsou ti, kdo jej vyvolali. My to nebyli,“ zdůraznil Margaritis Schinas.

Juncker zrušil schůzku

Sám Juncker zrušil dnešní schůzku se Sobotkou, která byla naplánovaná na 11.30. Jestli šlo o reakci na Zaorálkovu kritiku, ale není zřejmé. Termín se totiž kryl s mimořádně svolaným plénem Evropského parlamentu, kde chce Juncker vystoupit.

Zaorálka každopádně žádný evropský politik nepodpořil. Otevřeně kritizovat Evropskou komisi je v nejistotě po brexitu tabu. „Myslím, že se všichni shodnou, že Juncker není tím schopným vyjednavatelem. Ale volání po jeho odchodu zavání institucionální krizí. A tu si teď EU nemůže dovolit,“ řekl LN zdroj z prostředí evropské diplomacie.

Bez půjček by byl Oxford nedostupným

MARTIN RYCHLÍK

LONDÝN/PRAHA „Evropská unie se stala takovým otloukánkem,“ říká Jaromír Mazák, sociolog z Univerzity Karlovy, jenž se chystá ke stáží na Oxfordu.

LN Zanedlouho vyrážíte do Oxfordu... Co říkáte brexitu?

Bylo to překvapení. Navzdory průzkumům veřejného mínění, které vycházely přibližně půl na půl, jsem čekal, že se Britové nakonec zaleknou „skoku do neznáma“ – jako když Skotové v roce 2014 odmítli nezávislost. To se nestalo. Pro mne je to zklamání.

LN A vaši akademičtí přátelé?

V podstatě jsem se ve svém okolí nesetkal s nikým, kdo by

brexit otevřeně podporoval. Na druhou stranu je podle průzkumů v Česku takových lidí málo, asi dvacet procent. Mnoho mých přátel studovalo nebo pracovalo v Británii. Někteří zůstali přes noc vzhůru, aby mohli živě sledovat sčítání. A z výsledku jsou nešťastní.

LN Váš výzkum se zaměřuje na občanský aktivismus a politickou participaci. Bylo z tohoto pohledu referendum něčím zajímavým anebo výjimečným?

Rozhodně. Často slyšíme, že lidé se politicky rozhodují jen na základě peněženky, zatímco ostatní faktory hrají menší roli. V tomto referendu se ale argumenty postavené na ekonomické nevhodnosti vystoupení z EU nesetkaly

Míří do Oxfordu. Jaromír Mazák se zabývá sociálními hnutími či politickou participací. FOTO ARCHIV

s tak velkým ohlasem. Silněji naopak rezonovaly přísliby nabytí nezávislosti. Slogan kampaně „take back control“, tedy výzva k převzetí odpovědnosti, skvěle zařadil. Jistě i vlivem strachu z migrace. Problém je, že spousta lidí v EU má dnes pocit, že nema-

jí kontrolu nad svou budoucností. A Unie se stala takovým otloukánkem, na něhož to lze svést. V osobní rovině tomu těžko rozumím, neboť díky EU se cítím mnohem lépe chráněn jako spotřebitel, při cestování mohu v podstatě ignorovat hranice, a navíc věřím, že pokud by někdo začal bourat pilíře demokracie, tak by EU spustila hlasitý pískot. Jako sociolog ale musím připustit, že velká část veřejnosti to vidí přesně naopak.

LN Čím je to způsobeno?

V byznysu, a stále více asi i ve státní správě, je populární termín „design thinking“, tedy vytváření produktu či služby v první řadě s ohledem na uživatele. Z toho plyne, že pokud si uživatel s produktem neví rady, je to chyba de-

signéra. Brexit je upozorněním, že EU nemá pro uživatele přívětivý design. Pokud se z lekce nepoučíme, ale budeme jen brblat cosi o hloupých Britech, evropský projekt nedopadne dobře.

LN Jak brexit v budoucnu ovlivní studium českých studentů?

Těžko odhadovat. Bude záležet na tom, jaké podmínky si Británie s EU vyjedná. Věřím, že pro mobilitu se nic nezmění. Již teď platí čeští studenti na britských školách vysoké školné, stejně jako ti britští. Otázkou je, jestli pro naše studenty zůstanou přístupné výhodné britské státní půjčky. Pokud ne, stalo by se studium na Oxfordu i jiných prestižních univerzitách pro valnou většinu českých studentů naprosto nedostupným.